

Часто задавані питання

- **Що таке лобіювання?**

Одним з усталених і поширених у багатьох демократичних державах світу механізмів цілеспрямованого впливу громадськості на органи державної влади під час прийняття ними нормативно-правових актів є лобіювання. В Україні лобіювання здебільшого розглядається як позаправова діяльність, що не відповідає його природі. Лобіювання, що здійснюється за участю усіх суб'єктів лобістської діяльності шляхом цілеспрямованого впливу на нормотворчу діяльність органів державної влади, їх посадових осіб при формуванні та реалізації державної політики у відповідній сфері суспільних відносин, є невід'ємною складовою частиною сучасного політико-правового процесу в демократичному суспільстві. Лобіювання виконує функцію організаційного упорядкування плюралізму суспільних інтересів. До того ж лобіювання є особливим механізмом зворотного зв'язку, що дає змогу суспільно оцінити результати реалізації державної політики.

В проекті Закону України «Про лобіювання» пропонується визначити, що лобіювання – діяльність суб'єкту лобіювання, спрямована на просування нормативно-правових актів та їх проектів під час процесу розробки, прийняття, скасування або зміни їх Верховною Радою України, представництво та захист інтересів замовника послуг з лобіювання;

- **Різниця між лобіювання та адвокати?**

Вважається, що адвокати є ширшим поняттям за лобіювання, тому що включає більш масові та опосередковані інструменти та механізми організації впливу. Для розуміння різниці можна навести таке порівняння – всі ми пам'ятаємо податковий майдан. Так от, сама участь людини у майдані є адвокати, а організація переговорів групою представників такого майдану з органами державної влади є видом лобіювання. Таким чином, у разі існування у нас реєстру лобістів, у ньому обов'язково мали б бути зареєстровані саме ті, хто від імені асоціацій, об'єднань, груп інтересів, різноманітних рухів тощо проводить переговори з метою переконання посадовців схвалити скасувати або змінити відповідні державні рішення.

- **Хто такі лобісти?**

Лобісти відіграють важливу роль в політичному житті вже протягом багатьох сотень років. Ще в Древньому Римі вони збиралися в "lobia", критій галереї перед входом до будівлі сенату, і намагалися впливати на прийняття рішень. Ту ж саму мету лобісти виконують і в сучасних демократіях.

Згідно законопроекту суб'єкт лобіювання (лобіст) – будь-яка фізична особа або юридична особа приватного права, внесена до Електронного реєстру суб'єктів лобіювання, яка є стороною договору про надання послуг з лобіювання та за винагороду надає послуги з лобіювання в інтересах замовника послуг з лобіювання.

- **Чи є законодавче регулюється лобіювання в Україні та в Європейських країнах?**

На сьогоднішній день закони щодо здійснення лобістської діяльності діють у таких країнах, як [Ірландія](#), [Литва](#), [Польща](#), [Словенія](#), [Велика Британія](#) та інші.

У [Франції](#) та [Німеччині](#) здійснення лобістської діяльності врегульоване за допомогою відповідних положень в регламентах парламентів цих країн. В Італії регулювання здійснюється тільки на регіональному рівні.

В Україні лобістська діяльність не врегульована на законодавчому рівні. Водночас Розпорядженням КМУ від 22 квітня 2009 р. N 448-р схвалена [Концепція](#) проекту Закону України "Про вплив громадськості на прийняття нормативно-правових актів".

Таким чином, лобістська діяльність в сучасних демократичних системах країн Європи є не тільки об'єктивним чинником, але й господарською діяльністю, що регулюється відповідним законодавством про лобіювання та узгоджується з чинним законодавством цих країн.

- **Чи дозволяється надання послуг з лобіювання нерезидентами на території України та країн-членів ЄС.**

[Акт про лобіювання Ірландії](#) не встановлює обмежень щодо реєстрації нерезидентів та набуття статусу лобіста нерезидентами. Водночас питання здійснення будь якої діяльності на території Ірландії може бути предметом регулювання спеціального законодавства Ірландії.

[Закон про лобіювання Польщі](#) не встановлює обмежень щодо реєстрації нерезидентів та набуття статусу лобіста нерезидентами, а також здійснення ними лобістської діяльності. Відповідно до [Ст. 56 параграфу VIII Акту про попередження корупції Словенії](#), «*лобістом може бути будь-яка повнолітня особа, що не працює в публічних установах, що має право вступати до договірних правовідносин та не притягалася до кримінальної відповідальності ex officio в Словенії на строк більше 6 місяців*». Обмеження щодо резиденства суб'єкта лобістської діяльності в Акті не врегульоване.

В рамках регламентів парламентів [Франції](#) та [Німеччини](#) не врегульоване питання резиденства суб'єктів лобістської діяльності.

Що стосується проекту Закону України «Про лобіювання», то він також не обмежує лобіювання нерезидентами на території України, окрім представників Російської Федерації до моменту офіційного завершення антитерористичної операції.

- **Хто буде уповноважений з питання нагляду та штрафних санкцій?**

Відповідно до [10 принципів прозорості та прозорості лобіювання» ОЕСР](#), для того, щоб забезпечити дотримання законодавства, попередити або встановити порушення законодавства, країни мають застосовувати низку механізмів, включно з належним чином забезпеченням моніторингу та примусу при здійсненні регулювання лобіювання.

Має бути створений наглядовий орган, що має бути незалежним від парламенту або міністерств, нагляд за якими він здійснює. Такий орган повинен мати незалежний бюджет та систему призначень, за якою на посади будуть призначатися особи виходячи із їх професійної компетентності.

Прикладом органу, що відповідає правовій системі ЄС та в повноваження якого також входить нагляд за лобістською діяльністю є ірландський комісія – [«The Standards in Public Office Commission»](#) (далі – «**Ірландська комісія**»). Ірландська комісія є незалежним органом, голова якої призначається президентом за поданням кабінету міністрів після відповідної парламентської резолюції.

Іншим прикладом органу, що відповідає правовій системі ЄС та в повноваження якого також входить нагляд за лобістською діяльністю є литовська комісія – [«Chief Official Ethics Commission»](#) (далі – «**Литовська комісія**»).

Відповідно до ст.2 [закону про Литовську комісію](#), Литовська комісія є окремим органом, що створений литовським Сеймом та є підзвітною йому. Ця комісія здійснює нагляд за особами, що перебувають на державній службі, над особами, що здійснюють лобістську діяльність, а також здійснює попередження їх корупційних дій.

Щодо України, то в законопроекті передбачено, що Реєстром, наглядом та контролем буде займатися Апарат Верховної Ради України, але більшість експертів сходяться на думці, що

наглядом за лобістською діяльністю повинно займатися Міністерство юстиції України чи окремий новостворений орган. Тому це питання все ще залишається відкритим та обговорюється Робочою групою.

- **Чи поширюватиметься Закон України «Про лобіювання» на Кабінет Міністрів України, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади та місцеве самоврядування?**

В першій редакції законопроекту було передбачено розширений предмет та об'єкт лобіювання, в який входили і нормотворча діяльність Кабінету Міністрів України, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. Проте, в процесі роботи експерти зіткнулася з багатьма проблемами, а саме: специфікою правової системи, існуючим негативним досвідом інших країн, зокрема країн Центральної та Східної Європи. Враховуючи це було прийнято рішення реалізувати поетапний запуск даного проекту Закону з поступовим розширенням його сфери дії таким чином, щоб на першому етапі реалізації законопроекту предмет регулювання стосувався лише нормотворчої діяльності Верховної Ради України, з подальшим поступовим включенням до об'єкту лобіювання нормотворчу діяльність Президента України, Кабінету Міністрів України, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

- **Які очікувані результати від впровадження профільного законодавства?**

Врегулювання правових основ взаємодії між громадськістю та органами державної влади стосовно здійснення лобістської діяльності дасть змогу:

- оптимізувати діалог між суспільством і державою, зробити прозоре лобіювання;
- забезпечити рівні права громадян, інститутів громадянського суспільства та суб'єктів господарювання щодо впливу на органи державної влади, їх посадових і службових осіб під час прийняття формування та реалізації державної політики;
- посилити прозорість та ефективність діяльності органів державної влади, їх посадових і службових осіб, активізувати взаємодію зазначених органів з громадянами, інститутами громадянського суспільства та суб'єктами господарювання, якщо прибрати корупційну складову у лобістської діяльності;
- мінімізувати кількість правопорушень, які мають ознаки корупції, корупційних діянь і злочинів у сфері службової діяльності шляхом запровадження комплексного механізму здійснення контролю за провадженням лобістської діяльності.